

STRATEGIA ENERGETICĂ A ROMÂNIEI

2016-2030 cu perspectiva anului 2050

Etapa de analiză calitativă

Vineri, 11 martie 2016, Universitatea Politehnică București

Minuta sesiunii de lucru Petrol și gaze naturale

În cadrul etapei de analiză calitativă a procesului de realizare a Strategiei Energetice a României 2016-2030 cu perspectiva anului 2050, în data de 11 martie a.c., s-a desfășurat Sesiunea de lucru Petrol și Gaze Naturale. La dezbateri au participat experți din domeniul energetic românesc, mediul guvernamental, mediul academic, companii și autorități de reglementare, ale căror idei, opinii, sfaturi sunt așteptate să aducă plus valoare etapei de analiză calitativă din cadrul Strategiei Energetice a României 2016-2030 cu perspectiva anului 2050.

Deschidere

Radu Dudău

raportul integral, care va conține rapoartele tuturor sesiunilor de lucru organizate în etapa de analiză calitativă, va putea să ofere date de intrare pentru etapa următoare, analiza și modelarea cantitativă a datelor din sistemul energetic național.

Aristotel Jude, Secretar de stat

- demersul de a elabora o Strategie Energetică se înscrie într-o logică firească a eforturilor pe care țara noastră le face pentru identificarea în mod obiectiv a dezideratelor naționale în domeniul energiei și de a le înscrie în contextul european și cel global.
- contextul european și internațional este marcat de prăbușirea prețului barilului de petrol până la aproximativ 28 \$.
- echilibrul de preț pe piața petrolieră nu va putea fi restabilit până în anul 2020, când probabil barilul de petrol va ajunge la 50-60 \$, după care se estimează că va urma o perioadă lentă de creștere a acestuia, până la aproximativ 85\$/baril.

Temele de discuție ale primei părți a dezbaterii:

1. Cum va evolua structura consumului de produse petroliere? Vă rugăm să vizați sectorul Dvs de activitate.
2. Cum va evolua structura consumului de gaze naturale pe sectoarele de utilizare (industrie, rezidențial, energie electrică, transporturi etc)? Indicați ponderi procentuale pe cele trei orizonturi de timp – scurt, mediu și lung.
3. Care este rolul României pe piețele hidrocarburilor din regiune?
4. Care sunt opțiunile tehnologice cele mai relevante în contextul procesului de decarbonizare a producției, transportului și utilizării de produse petroliere și de gaze naturale?
5. Cum vedeți dezvoltarea industrială a României în contextul integrării pieței europene de gaze naturale? Soluții privind utilizarea cu plusvaloare a gazului natural în România.
6. Model de piață care să includă mecanisme de remunerare a securității aprovizionării cu gaze naturale.
7. Ce restricții considerați că trebuie luate în calcul pentru etapa următoare, de modelare cantitativă?

Dumitru Chisăliță, Consiliul Consultativ:

- Strategia Energetică este a României și, ca să funcționeze, are nevoie de politici fiscale, de politici legate de redevențe, de politici privind protejarea clienților vulnerabili și de elemente legate de siguranța sistemului energetic.
- Strategiile sectoriale trebuie înlocuite cu o viziune unitară, care să acopere sectorul energetic în ansamblul lui.

Aristotel Jude:

- În decursul anului 2015, colectivul Direcției Generale Țiței și Gaze din Ministerul Energiei a conceput, propus și realizat tema de proiect care a fost trimisă către biroul Programului Știință pentru Pace și Securitate (SPS) din cadrul Diviziei Provocări Emergente de Securitate al NATO. Scopul propunerii de proiect este dezvoltarea unui sistem de alertare timpurie privind eventuale scăderi ale volumului de gaze naturale, care pot genera potențiale crize în piața statului membru și a statului partener selectat. Această propunere a întrunit cerințele NATO și a beneficiat de asistență din partea STS și a mediului academic.

Gabriel Sîrbu, EoN,

- Strategia României este o strategie care trebuie să aibă ca obiectiv consumatorul român în general. Privește atât protecția consumatorului vulnerabil, cât și competitivitatea celui industrial.
- Un alt obiectiv îl reprezintă stimularea și asigurarea unor resurse sigure pentru consumator, la prețuri rezonabile.
- Consumul în România este decuplat de PIB; în timp ce PIB a crescut în ultimii ani, consumul de energie a scăzut. În consecință trebuie atent folosit termenul de dezvoltare economică în corelare cu creșterea consumului.

Alexandru Pătruți, Consiliul Consultativ

- trebuie să fim realiști și să luăm în considerare că, pe termen scurt și chiar mediu, urmează să ne confruntăm cu o scădere a producției interne de țiței. Țițeiul din producția internă nu este unul ieftin, în măsură să facă față concurenței de pe piața internațională și, chiar în perspectiva unei creșteri a producției interne, va rezulta tot de țiței scump, provenit de la adâncimi mari, în baza unor tehnologii moderne, obținut cu costuri ridicate.
- În privința producției interne de gaze naturale, perspectiva pe termen scurt și mediu este tot una de scădere.
- Resursele de gaze din zona Mării Negre, în situația în care se va decide exploatarea lor, vor fi disponibile doar cu alocarea unor resurse financiare considerabile, ceea ce va conduce la prețuri ridicate ale acestor cantități de gaze, care nu vor putea relansa industria petrochimică românească. Deși lucrările de explorare se desfășoară de peste 30 de ani în zona Mării Negre, nu s-a început exploatarea gazelor în nici un perimetru *offshore*.

Gheorghe Ionescu, CONPET,

- Nu este importantă neaparat structura consumului, cât mai ales nivelul acestuia. Datele referitoare la consum trebuie adunate din toate sectoarele mari consumatoare de țiței. Este evident însă că trebuie să ne axăm pe eficientizarea consumului de energie și să diversificăm obiectul de activitate, îndreptându-ne atenția și spre stocarea produselor petroliere.
- Din punctul de vedere al CONPET, nu se pune problema unei extinderi a rețelei de transport pe teritoriul României, mai ales că gradul de utilizare a subsistemelor naționale de transport este de maxim 60% în cazul țițeiului intern, iar în cazul celui din import de doar 10%. Sunt zone unde se impune chiar o ajustare a activelor, cum este cazul conductei care face legătura cu RAFO Onești, neutilizată.
- Pentru România este foarte important să se realizeze interconectarea Sistemului Național de Transport (SNT) țiței cu cele ale țărilor vecine, țara noastră fiind în măsură să joace un rol important în tranzitul de țiței provenit din regiunea Mării Caspice sau Iran către centrul și vestul Europei. SNT este într-o stare

tehnică bună, care permite acest tranzit, fiind în măsură să transporte dublul cantităților transportate în prezent.

- România nu mai dispune în prezent de un sistem național pentru transportul produselor petroliere.

Vasile Iuga, Consiliul Director

- În economia globalizată din care facem și noi parte, trebuie plecat de la consum, deci de la cerere, nu de la producție, ca până acum. Este evident că piața țițeiului este una globală.
- Dacă vorbim despre securitate energetică versus independență energetică, în mod cert este de preferat securitatea energetică, iar aceasta se poate obține prin apartenența la o piață integrată.

Mihaela Dupleac, *Romanian Black Sea Titleholders Association (RBSTA)*,

- Asociația crede în potențialul energetic al României, și în mod special, în potențialul resurselor din zona Mării Negre, chiar dacă până în prezent nu a fost încă făcută nicio declarație de comercialitate.
- Marea Neagră oferă perspectiva dezvoltării unui nou bazin de producție a gazelor naturale. Membrii Asociației așteaptă cu interes deosebit noul cadrul fiscal petrolier în sectorul *offshore* din România.

Adelina Dabu, OMV Petrom

- România produce în prezent un țiței scump, cu investiții semnificative; de aceea, noul cadrul fiscal petrolier constituie un factor important pentru operatorii din sectorul petrolier. Declinul natural al producției nu permite menținerea nivelului actual în lipsa unor investiții.
- Valoarea adăugată vine în acest sector din asigurarea locurilor de muncă, mai ales în zonele monoindustriale.
- Se estimează o creștere a consumului de produse petroliere, decuplată de creșterea economică, opinie împărtășită și de domnul Vasile Iuga.
- Pentru că se va menține supracapacitatea de rafinare, este nevoie de asigurarea exportului produselor rafinate. Sunt necesare dezvoltări de capacitate la Oil Terminal.

Răzvan Grecu, Consiliul Investitorilor Străini/ENGIE România

- Ar trebui să ne uităm care este modalitatea de consum actuală, care depinde, în general, de două mari industrii: industria chimică (concentrată în jurul unui operator) și cea de producere de energie electrică din gaze naturale (concentrată în principal în cogenerări, cu excepția centralei de la Brazi). Dacă în primul caz statul nu poate interveni foarte mult, în cazul producerii de energie electrică pot fi luate măsuri de stimulare pentru creșterea rolului gazelor naturale.
- Dacă ne uităm în viitor, cum va evolua consumul, trebuie să avem în vedere două mari sectoare consumatoare de gaze naturale. Totodată în viitor, inclusiv GNL și GNC ar putea fi luate în calcul pentru asigurarea nivelului de cerere în România.

Nicolae Anastasiu, Academia Române,

- Nu avem o evaluare corectă a potențialului natural pe care țara noastră îl deține, fiind necesară existența unui Serviciu Geologic Național în România. Cunoașterea potențialului de resurse naturale pe care țara noastră îl are este foarte importantă în elaborarea Strategiei Energetice, aici intervenind rolul deosebit de important al activității de cercetare. Drept urmare, capitolul Cercetare nu poate lipsi din viitoarea Strategie Energetică.
- Este necesară o colaborare cu ANRM, care dispune de toate rapoartele geologice elaborate în ultimele decenii. O modificare a legislației în sensul permiterii accesului la datele menționate viitorilor participanți la licitațiile organizate de ANRM poate crește interesul potențialilor investitori.

Mihai Spătaru, ANRM

- Agenția a fost în permanentă deschisă la colaborare în vederea elaborării oricăror lucrări de sinteză, fiind suficientă doar o solicitare adresată în acest sens către ANRM.
- Cu toate acestea România se află printre puținele state europene în care mai subzistă secretul de serviciu asupra datelor privind resursele naturale, fapt care îngreunează comunicarea; se impune o modificare a legislației în acest sens.

Aristotel Jude

- ANRM nu a mai organizat de mult timp o rundă de licitații pentru perimetrele petroliere disponibile.
- Trebuie reconsiderat cadrul de reglementare și spațiul necesar desfășurării relației dintre ANRM și titularii de contracte petroliere. Accesul la datele ANRM este deosebit de important în elaborarea unei oferte, mai ales în situația în care acel perimetru a fost deja explorat sau exploatat.

Corneliu Condrea, Director General Țiței și Gaze Naturale în Ministerul Energiei

- Baza Națională de Date, care există în alte țări și care conține informații pornind de la primele lucrări de explorare și până la stadiul în care acel perimetru intră în stare de conservare, nu există în România.

Ioana Gheorghiade, Consiliul Consultativ

- Este necesară introducerea titlului asupra unei cantități de gaze naturale, care să poată fi acceptat și utilizat de sistemul bancar sub forma unei ipoteci imobiliare.

Dumitru Chisăliță

- Securitatea energetică trebuie coordonată din toate punctele de vedere de către o structură unică. Se impune constituirea unui Dispecerat pentru securitate energetică, cu acces la toate formele de energie și la toate datele de prognoză.
- Este necesară o regândire a sistemelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și a rolului depozitelor subterane, care au fost concepute pentru uz sezonier, în vederea acoperirii vârfurilor de consum. Situația din prezent este complet diferită de cea de acum 30 de ani.
- Este necesar un model de piață structurat pe principiile pieței libere, ale protecției consumatorului vulnerabil, precum și pe modelul Uniunii Energetice.

ATELIER DE LUCRU 1: Activități reglementate de tip monopol natural: transportul și distribuția de țiței și gaze naturale.

Temele de discuție:

1. Care preconizați că va evolua producția de petrol în România? Care sunt factorii determinanți?
2. Cum considerați că va evolua capacitatea națională de rafinare a țițeiului?
3. Cum va evolua cererea națională de produse petroliere? Care sunt factorii determinanți?
 - Producția de țiței a României s-a diminuat constant în ultimii ani.
 - S-au făcut deja observații privind estimările de evoluție a producției de petrol din România, pe termen scurt și chiar pe termen mediu urmând a ne confrunta cu o scădere a producției interne de țiței. Țițeiul din producția internă nu este ieftin, în măsură să facă față concurenței de pe piața internațională. Chiar în perspectiva unei creșteri a producției interne, va fi vorba tot de un țiței scump, provenit de la adâncimi mari, obținut cu costuri ridicate.
 - Contextul european și cel internațional este profund marcat de prăbușirea prețului barilului de petrol până la aproximativ 28 dolari [în februarie 2016].
 - Echilibrul pe piața petrolieră nu va putea fi, probabil, restabilit până în 2020, când barilul de petrol va ajunge la 50-60\$, după care se estimează că va urma o perioadă lentă de creștere a acestuia, până la aproximativ 85\$/baril [potrivit datelor IEA].
 - În măsurile de creștere a producției interne de țiței, trebuie luate în calcul și zăcămintele marginale, care pot constitui o oportunitate pentru firmele mici.
4. Cum va evolua sistemul de transport și depozitare de țiței, respectiv de depozitare de produse petroliere?
5. Enumerați principalele trei riscuri de infrastructură critică în transportul și depozitarea de țiței și de produse petroliere
 - România avea înainte de Revoluție o capacitate de rafinare de aproximativ 32-34 milioane tone/an. Au fost construite, rând pe rând, zece rafinării, întreg sectorul de rafinare fiind dezvoltat cu speranța că România va putea să joace un rol important în acest sector.
 - Pe baza contractului semnat cu Iranul pe vremea regimului comunist, România primea mari cantități de țiței din această țară, pe care îl prelucra în rafinăriile românești. După pierderea contractelor de barter cu Iranul, industria de prelucrare a țițeiului din România a intrat într-o profundă perioadă de criză și a încercat să se orienteze către țări precum Irak, Kuwait sau Libia.
 - După anii 1990, conjunctura internațională a adus în prim plan privatizarea. Procesul de privatizare s-a făcut în cazul multor rafinării, cu multe încercări eșuate. Era evident că România avea o capacitate de rafinare excedentară și, în concluzie, se impunea închiderea unor capacități de producție.
 - Situația actuală: din cele zece rafinării, doar patru mai funcționează: Petrotel Lukoil, care a procesat anul trecut o cantitate în creștere față de 2013; Petrobrazii, deținută de OMV Petrom care prelucrează întreaga cantitate de țiței din producția internă, de aproximativ 4,2 milioane tone/an; Petromidia, singura rafinărie care a funcționat anul trecut la capacitate maximă, cu peste 5 milioane tone. Cea de-a patra este Vega, cu o capacitate de 0,33 milioane tone/an, care prelucrează materii petroliere secundare, fiind unic producător pentru o serie de produse specifice. Totalizând, ajungem la o capacitate operațională de rafinare în prezent de aproximativ 12 milioane tone/an.
 - Ca o concluzie: capacitatea națională de rafinare a țițeiului va rămâne nemodificată.
 - O întrebare care se poate pune este legată de factori specifici care ar putea să ne creeze un deficit de competitivitate în raport cu celelalte capacități de rafinare din Europa, în special în ceea ce privește cadrul de reglementare sau cel fiscal.
 - Compania Lukoil România importă deja petrol din Iran pentru al procesa în rafinăria de la Ploiești. Primul vas încărcat cu țiței din Iran a ajuns deja la Constanța. Se pune problema dacă în viitor rafinăria Burgas, pe care Lukoil o deține în Bulgaria și a cărei capacitate de rafinare este aproape egală cu

întreaga capacitate de rafinare a României, nu va deveni mai atractivă pentru prelucrarea țițeiului din Iran decât capacitățile autohtone.

- Întrebarea care se pune este legată chiar de viitorul rafinării Petrotel: Va continua Lukoil să aducă țiței până în centrul României și să-l prelucreze într-o rafinărie relativ mică, sau se va axa mai degrabă pe unitatea din portul bulgăresc Burgas?
- Nu suntem necompetitivi din perspectiva prețurilor, ci mai degrabă din cauza reglementărilor interne. Tocmai de aceea este deosebit de important ca toate deciziile privind noul cadru fiscal petrolier să fie luate cu consultarea tuturor factorilor implicați.
- Exemplu: recent ordin ANAF privind garantarea produselor în regimul de suspensie – marfa putea fi depozitată 45 de zile în zona liberă portuară, fără plata de taxe; termenul a fost redus. În prezent, 85% din capacitatea Oil Terminal este ocupată pentru stocare, de către clienții în căutare de piață. Este importantă autorizarea de antrepozite fiscale.
- Indiferent de capacitatea de rafinare a României, atâta timp cât dependența de conjunctura internațională este crescută, este dificil să-ți propui creșterea acesteia sau chiar menținerea ei.
- Cel mai ieftin sistem de transport pentru produse petroliere, Petrotrans, a fost distrus. Avea o rețea de conducte subterane, construite să transporte eficient benzină și motorină de la rafinăriile din Valea Prahovei spre marile orașe din sudul țării și la export, spre porturile Giurgiu și Constanța.
- Una din marile probleme ale Petrotrans Ploiești a fost legată de pierderile uriașe cauzate de furturile din conducte. În prezent, rețeaua de conducte de produse petroliere a devenit neutilizabilă. Este cunoscut faptul că transportul prin conducte este cel mai ieftin transport la nivel mondial, însă costurile pentru reabilitarea sistemului de transport sunt uriașe și se preferă alimentarea benzinărilor, mai scump, cu cisternele sau pe calea ferată.

6. Cum poate fi crescută eficiența și competitivitatea industriei românești a rafinării în contextul politicilor europene de decarbonizare?

- „Scandalul Diesel“, declanșat în toamna anului trecut, ar fi putea duce la o scădere a pieței de motorină. Nu este exclus, în anii următori, să se producă o reșezare a proporțiilor motorinei în totalul produselor petroliere, mai ales comparativ cu benzina.
- Este probabilă o favorizare a trecerii către electromobilitate, însă România nu a făcut până în prezent pași importanți în acest sens; există un număr redus de vehicule 100% electrice înregistrate în România, la care se adaugă și modele hibride plug-in. Mai multe stații de încărcare destinate mașinilor electrice din București, și așa în număr foarte redus, nu pot fi folosite din diferite motive.
- Potrivit unui proiect de Ordonanță a Guvernului, lansat în dezbatere publică în cursul anului 2015, Ministerul Mediului propunea acordarea unor subvenții la cumpărarea unui autovehicul pur electric sau a unui hibrid.
- În ceea ce privește biocombustibilii, dezbaterea se axează în principal pe schimbările indirecte aduse de modificarea culturilor, aceștia ocupând suprafețe mari de teren agricol. Pe lângă diminuarea culturilor agricole și emiterea unor cantități mari de dioxid de carbon, prețurile ridicate ale biocombustibililor reprezintă doar câteva argumente pentru care biocombustibilii ar trebui [limitați].
- În estimarea cererii de produse petroliere, noi luăm în considerare parcul auto.
- România trebuie să se alinieze directivelor UE și să accelereze procesul de înlocuire a autoturismelor diesel sau pe benzină cu cele electrice. Argumentul principal în favoarea autovehiculelor nepoluante este protejarea mediului prin reducerea semnificativă a consumului de combustibili fosili.
- Potrivit reglementărilor Directivei 2014/94/UE, pe care Statele membre trebuie să o transpună în legislația națională, fiecare stat membru trebuie să adopte un cadru național atât pentru dezvoltarea pieței de combustibili alternativi în sectorul transporturilor, cât și pentru dezvoltarea unei infrastructuri minime, cum ar fi punctele de încărcare pentru vehiculele electrice (stații de încărcare) și punctele de alimentare cu gaze naturale (GNC și GNL). România nu a implementat încă această Directivă.
- Oil Terminal: Terminalul petrolier este alcătuit din 7 dane operative. Oil Terminal S.A. deține trei depozite separate operaționale, Depozitul Nord ocupând o suprafață considerabilă în mijlocul orașului

Constanța. Compania are în vedere mutarea în etape a capacităților tehnologice și de depozitare din platforma Nord, pentru că din considerente legate în principal de siguranța populației și protecția mediului, acest depozit va trebui relocalat. Oil Terminal studiază posibilitatea contractării unor finanțări europene, deoarece până în prezent nu s-a reușit obținerea acestora, spre deosebire de proiectele din sectorul gazelor naturale. Acordul petrolier pentru Oil Terminal trebuie actualizat.

- Poziția strategică a companiei trebuie susținută și de un cadru legislativ prielnic, care să facă terminalul mai atractiv ca poartă de export pentru rafinările de petrol din regiune. Toate marile terminale petroliere din lume dispun de o serie de facilități.
- Mulți producători au nevoie de spații de depozitare pentru stocurile strategice de carburanți, pe care sunt obligați prin lege să le constituie. Trebuie analizate atribuțiile unei Autorități Centrale de Stocare; 80% din atribuții sunt în zone ANRSPS (Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale). Abia din decembrie 2015, după reorganizarea Ministerului Energiei și adoptarea organigramei de funcționare a acestuia, funcționează Autoritatea Competentă Stocuri Țiței și Produse Petroliere.
- Ministerul Energiei intenționează să amendeze actul normativ privind constituirea și menținerea unui nivel minim de rezerve de țiței și de produse petroliere. Ministerul Energiei a supus dezbaterii publice atât definițiile care stau la baza formulării amendamentelor, cât și principiile care să ghideze constituirea noii forme a textului de lege, contând și pe contribuția operatorilor.

7. Cum va evolua sectorul de retail de produse petroliere, în contextul obligațiilor de asigurare a infrastructurii aferente combustibililor alternativi?

- Piața de retail nu este o piață reglementată. Este de dorit ca acest segment să fie lăsat să se dezvolte în funcție de cerere, fără constrângeri.

ATELIER DE LUCRU 2: Gaze naturale: producție, transport, înmagazinare, distribuție, model de piață

Temele de discuție fac referire la orizontul de timp al Strategiei Energetice – termen scurt (2018), mediu (2020) și lung (2030).

Vă rugăm să justificați succint poziția Dvs., iar în cazul în care indicați date statistice, vă rugăm să indicați sursa.

1. Care credeți că va fi producția românească de gaze naturale în contextul liberalizării pieței și a dezvoltării proiectelor de interconectare?

2. Cum considerați că evolua balanța import/export de gaze naturale?

5. Care este rolul gazului natural în cadrul politicilor de decarbonizare?

- Având în vedere contextul european prin lansarea Uniunii Energetice, cât și proiectele energetice de importanță strategică pe care România dorește să le dezvolte în viitor, se impune conturarea unui punct de vedere privind activitatea de producție a gazelor naturale.
- **Binomul producție intensivă versus conservare a resurselor** în contextul prețului scăzut al petrolului pe piețele internaționale;
- Conservarea resurselor reprezintă o abordare care explică logica evoluțiilor negative ale prețului petrolului dar și a dinamicii producției petrolului de șist din SUA.
- Exploatarea resurselor indigene reprezintă opțiunea cea mai bună la acest moment, atât din punctul de vedere al beneficiilor economice (taxe și impozite plătite la bugetul de stat), sociale (crearea locurilor de muncă în zone monoindustriale), cât și din punctul de vedere al obiectivului asumat la nivelul Uniunii Europene privind țintele de decarbonizare.

6. Poate România să devină rolul de hub regional de gaze naturale?

- Pentru ca România să devină un hub regional, cel mai important rol îl joacă **infrastructura și interconectările cu statele vecine**, în absența cărora nu se poate construi și consolida un eventual hub regional.

4. Care este rolul gazului natural în cadrul politicilor de securitate energetică?

- **Insularitatea pieței gazelor naturale din România** nu se susține, atât timp cât România, în calitate sa de Stat Membru al UE, are obligații de implementare și monitorizare în vederea realizării obiectivelor înscrise în actele legislative ale UE (regulamente, directive); astfel, Regulamentul (UE) 994/2010 privind siguranța în aprovizionarea cu gaze naturale, precum și Directiva privind stocurile de țitei și de produse petroliere, sunt două exemple elocvente care demonstrează că România este circumscrisă unui cadru european al acțiunilor concertate și al cooperării regionale în domeniul energiei.
- Este necesară reconfigurării sistemului național de transport gaze naturale, fiind imperioasă o adaptare a parametrilor tehnici în vederea realizării unei activități de transport în regim de înaltă presiune.
- Este necesară o regândire a rolului depozitelor de înmagazinare subterană, care au fost configurate pentru uz sezonier, în vederea acoperirii vârfurilor de consum. Având în vedere și cotația scăzută a petrolului, coroborată cu costurile ridicate de recuperare a gazelor naturale din depozite, se impune necesitatea realizării unei analize profunde a activităților de înmagazinare mai ales din perspectiva rentabilității economice.
- Necesitatea realizării de **investiții masive în tehnologia seismică 3D**, pentru a asigura o acoperire cât mai extinsă a bazinelor sedimentare din România (doar 10% din bazinele sedimentare sunt acoperite cu tehnologie seismică 3D), atragerea de fonduri europene fiind o posibilă soluție în această privință.
- Importanța reformării ANRM în atragerea de capital străin, precum și stabilirea unui cadru fiscal stabil și predictibil privind taxele și redevențele în vederea stimulării investițiilor. Reformarea ANRM și a

cadrele fiscale sunt soluțiile identificate pentru înlăturarea erorilor și a dificultăților de comunicare dintre autoritățile statului român și companiile din industria petrolieră.

3. Oportunități de integrare între piețele de energie electrică și de gaze naturale – corelarea echilibrării sistemelor aferente de transport de gaze și a sistemului electroenergetic național.

- Discrepanță între producția de țiței și cea de gaze naturale: ramura producției de țiței necesită un program național de anvergură.

Concluzii

- Strategia Energetică trebuie să fie un document care, prin crearea unui cadru de politici, facilitează elaborarea legislației primare și secundare de o manieră coerentă, astfel încât să se poată identifica cel mai bun model de piață, care să conducă la formarea unui hub regional în România.
- În textul Strategiei Energetice, document de largă asumare, se impune înscrierea obiectivului privind revitalizarea sectorului de producție de țiței și gaze naturale din România.
- Trebuie stabilit dacă Strategia Energetică își propune dezvoltarea industriei interne.